

Jonge kinderen houden jonge moeders thuis

Geurts, K. (2006). *De arbeidsmarktpositie van alleenstaande ouders. Nieuwe bevindingen uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming*. Eindrapport Steunpunt WAV.

De werkzaamheidsgraad van alleenstaande moeders waarvan het jongste kind jonger is dan één jaar bedraagt 40,7%. Dit cijfer illustreert dat eenoudergezinnen een kwetsbare maatschappelijke groep vormen. De ouders die aan het hoofd staan van een eenoudergezin nemen minder actief deel aan het beroepsleven dan andere gezinshoofden: een relatief hoog aandeel onder hen werkt niet en doet een beroep op een werkloosheidsuitkering of een leefloon. Ze hebben een lager inkomen dan gemiddeld en hebben een grotere kans om in de armoede terecht te komen.

In de literatuur wijst men steevast op de moeilijke opdracht waarvoor eenoudergezinnen staan om werk en gezin te combineren. Voor vele alleenstaande ouders is het uitoefenen van een voltijdse job in combinatie met de gezinstaken niet mogelijk. Dit is zeker zo wanneer de kinderen nog klein zijn en veel zorg nodig hebben. Het verlichten van de huishoudelijke taken door het uitbesteden ervan aan derden is voor de meeste

eenoudergezinnen financieel niet haalbaar. Ook deeltijdarbeid is voor vele alleenstaande ouders geen optie aangezien een deeltijds inkomen doorgaans onvoldoende is voor het onderhouden van een gezin. Wanneer alleenstaande ouders in de werkloosheid terechtkomen, worden ze in sterke mate geconfronteerd met de werkloosheidsval: het aanvaarden van een job betekent voor velen geen behoorlijke meeropbrengst en in sommige gevallen is er zelfs sprake van inkomensverlies.¹ Dit komt onder andere doordat het uitoefenen van betaald werk gepaard gaat met kosten voor kinderopvang en vervoer.

Een tweede verklaring voor de ongunstige arbeidsmarktpositie van alleenstaande moeders vinden we in hun arbeidssituatie vóórdat zij aan het hoofd van een eenoudergezin kwamen te staan. De meeste alleenstaande moeders maakten vroeger deel uit van een ouderpaar. Moeders uit koppels zijn vaak deeltijds aan het werk en 30% van hen heeft zelfs geen

Alleenstaande moeders op de arbeidsmarkt

Anno 2002 zijn er in het Vlaams Gewest 96 900 alleenstaande ouders van 18 tot 49 jaar met een inwonend kind jonger dan 20 jaar. De meerderheid van hen zijn vrouwen (87%). In vergelijking met andere bevolkingsgroepen valt vooral de lage werkzaamheid van alleenstaande moeders op. Slechts twee op drie van hen hebben een betaalde baan (figuur 1). Vooreerst is dit heel wat minder dan bij de (overigens zeer kleine groep) mannen die zich in dezelfde gezinssituatie bevinden. Maar ook ten opzichte van de ouderparen is de arbeidssituatie van alleenstaande moeders ongunstig te noemen. In tegenstelling tot alleenstaande moeders, die verantwoordelijk zijn voor het gezinsinkomen, bevinden moeders die samenwonen met hun partner zich meestal in een gezinssituatie waarbij de man de belangrijkste kostwinner is. Toch hebben moeders uit koppels vaker een betaalde baan dan alleenstaande moeders (70% versus 65%).

betaalde baan. Een grote groep van de alleenstaande moeders moet dus na de scheiding of het overlijden van de partner op zoek naar een (voltijdse) baan. Gebrek aan werkervaring betekent voor een aantal onder hen een bijkomende handicap bij het zoeken naar een betrekking. In tegenstelling tot de alleenstaande moeders, hadden alleenstaande vaders voordien bijna allemaal een voltijdse baan. Dit verklaart waarom ze zich, hoewel hun gezinssituatie niet verschilt, in een beduidend betere arbeidsmarktpositie bevinden dan alleenstaande moeders.

Jonge kinderen houden jonge moeders thuis

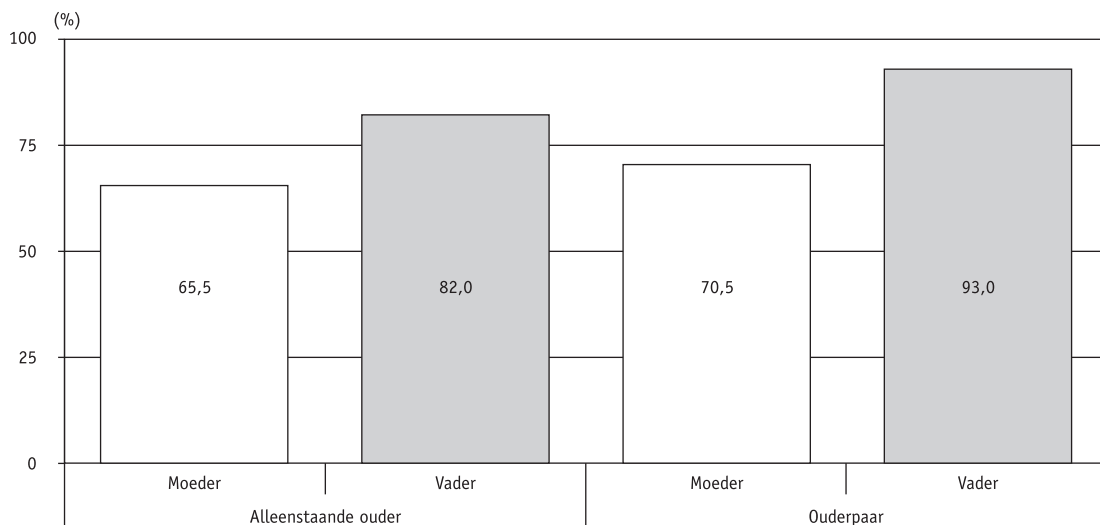
Het geschatte globale beeld van de arbeidsmarktsituatie van eenoudergezinnen gaat voorbij aan de diversiteit van deze groep. Meer in detail beschouwd stellen we vast dat hun arbeidssituatie behoorlijk verschilt naargelang hun leeftijd, de leeftijd van het jongste kind en het aantal kinderen. In twee gevallen is de arbeidspositie van alleenstaande moeders extreem ongunstig: wanneer de moeders zelf jong zijn (jonger dan dertig) of wanneer ze kinderen hebben die nog niet naar school kunnen (jonger dan drie).

Figuur 2 illustreert dat van de alleenstaande moeders onder de vijftientig slechts een derde aan het werk is; van degenen jonger dan dertig amper de helft. Het is opmerkelijk dat de arbeidssituatie van alleenstaande moeders verbetert in de oudere leeftijdsklassen. Een verklaring hiervoor ligt mogelijk in het feit dat het op die leeftijd makkelijker wordt om werk en gezin te combineren. Oudere moeders hebben oudere kinderen die minder verzorging en opvang nodig hebben, waardoor ze meer tijd hebben om te investeren in een betaalde baan. We vinden hiervan bevestiging in figuur 3.

Voor alleenstaande moeders met een kind jonger dan drie jaar is de arbeidssituatie weinig rooskleurig: niet eens de helft van hen heeft een betaalde baan. Bij alleenstaande moeders met kleuters (3-5 jaar) ligt de werkzaamheidsgraad al een stuk hoger (62%) en vanaf het ogenblik dat alle kinderen de schoolplichtige leeftijd van zes jaar bereikt hebben, bereikt de werkzaamheid een gemiddeld niveau van ongeveer 70%; dit wordt aangehouden tot de kinderen meerderjarig zijn. Dit aspect wordt ook belicht in het artikel 'Profiel van de onderbroken loopbaan'.

Figuur 1.

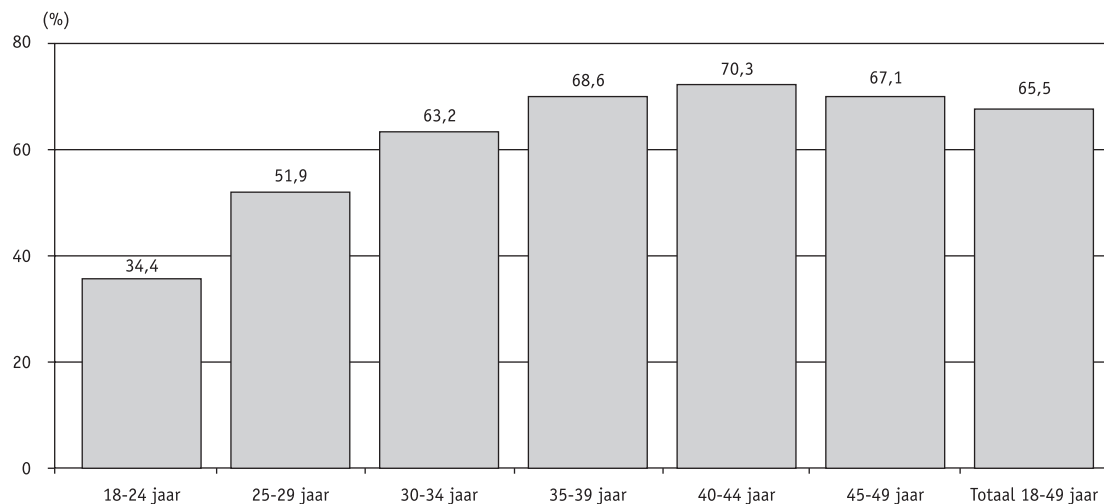
Werkzaamheidsgraad van ouders (18-49 jaar) met een kind jonger dan 20 jaar (Vlaams Gewest; 2002)

Bron: Datawarehouse AM & SB bij de KSZ, basistoepassing 11 (Bewerking Steunpunt WAV)

Figuur 2.

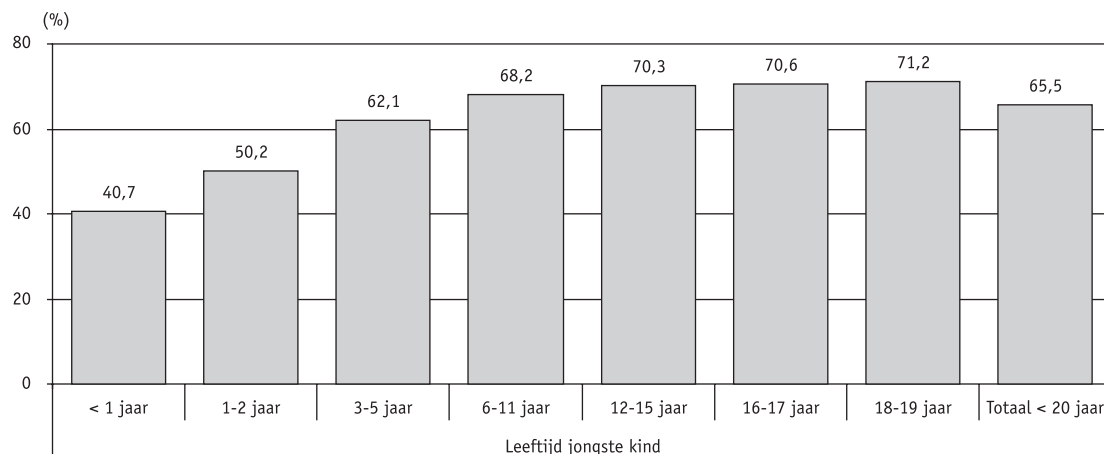
Werkzaamheidsgraad van alleenstaande moeders (18-49 jaar) met een kind jonger dan 20 jaar, naar leeftijd (Vlaams Gewest; 2002)

Bron: Datawarehouse AM & SB bij de KSZ, basistoepassing 11 (Bewerking Steunpunt WAV)

Figuur 3.

Werkzaamheidsgraad van alleenstaande moeders (18-49 jaar) met een kind jonger dan 20 jaar, naar leeftijd van het jongste kind (Vlaams Gewest; 2002)

Bron: Datawarehouse AM & SB bij de KSZ, basistoepassing 11 (Bewerking Steunpunt WAV)

Het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming

Sinds kort beschikken we in België over een nieuwe bron die ons toelaat de arbeidssituatie van een-

oudergezinnen gedetailleerd in kaart te brengen: het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming (AM & SB) dat beheerd wordt door de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ). De gezinsposities in het Datawarehouse AM & SB wor-

den bepaald aan de hand van de LIPRO-typologie, dit is een internationaal gehanteerde typologie van huishoudens. In het besproken eindrapport wordt op basis van het Datawarehouse AM&SB de arbeidsmarktsituatie van de alleenstaande ouders tussen 18 en 49 jaar met inwonende kinderen jonger dan 20 jaar in kaart gebracht waardoor de mogelijkheden van deze data duidelijk worden. Zo wordt een globaal én een gedetailleerd beeld gegeven van de arbeidsdeelname van eenoudergezinnen en wordt ook gekeken naar een aantal specifieke thema's waaronder het aandeel ouders dat werkzaam is in een PWA-statuut, het statuut van werkende ouders en het aandeel loopbaanonderbrekers bij ouders.

*Karen Geurts
Steunpunt WAV*

Noot

1. We merken hierbij op dat de werklozen in het Datawarehouse Arbeidsmarkt de personen zijn die van de RVA een uitkering ontvangen als 'niet-werkende werkzoekende volledig werkloze' (UVW-WZ). Aangezien alleenstaande ouders gezinshoofd zijn kunnen ze het recht op een uitkering niet verliezen.